3. Informácie pre verejnosť vyplývajúce z plnenia povinností podľa § 14 ods. 1 písm. p) a § 15a ods. 1 písm. a) Zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov

V územnom obvode Okresného úradu Topoľčany sú oblasti ohrozenia obyvateľstva vyplývajúce z umiestnenia **jadrového zariadenia V2 Bohunice**.

a) informácia o zdroji ohrozenia

Západnú časť okresu Topoľčany ohrozuje prevádzka atómovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach, ktorá by v prípade havárie jadrového zariadenia V2, ohrozila únikom rádioaktívnych látok územie 9 obcí s celkovou rozlohou s počtom obyvateľstva 7 379 . V 21 km oblasti ohrozenia JZ sa nachádzajú obce: Ardanovce, Biskupová Malé Ripňany, Nitrianska Blatnica, Orešany, Radošina, Svrbice, Šalgovce, Veľké Ripňany.

b) informácie o možnom rozsahu mimoriadnej udalosti a následkov na postihnutom území a životnom prostredí

Následky mimoriadnej udalosti na obyvateľstvo, majetok a životné prostredie na postihnutom území

Pri vzniku radiačnej havárie sa rádioizotopy šíria od zdroja úniku v smere prízemného vetra, najmä vo forme aerosólov. Ťažšie častice vypadávajú z rádioaktívneho oblaku na povrch terénu do vzdialenosti až niekoľkých kilometrov od zdroja, ako rádioaktívny spad, jemnejšie čiastočky sú unášané výškovým vetrom na vzdialenosť až stovky km. Nebezpečnosť uvoľnených rádioizotopov je podmienená mechanizmom ich účinku (rozdielnou rádiotoxicitou a distribúciou čiastočiek). Poškodenie zdravia organizmu sa môže prejaviť, ako akútne, alebo chronické.

Následkom mimoriadnej udalosti v prípade, že nebudú zavedené, resp. realizované ochranné opatrenia, sa predpokladá rozšírenie následkov do tej miery, že môže prísť k ohrozeniu života, uhynutiu voľne žijúcich živočíchov, poškodeniu vegetácie a kontaminácii plodov z nechránenej prírody.

Závažnosť a rozsah následkov by ovplyvňovalo množstvo a druh uniknutých rádioizotopov. Predpokladaná mimoriadna udalosť by mala charakter katastrofy, pri ktorej by došlo v postihnutých oblastiach k celkovému narušeniu chodu života, výroby, dopravy, zásobovania obyvateľstva a k možnému trvalého narušeniu
životného prostredia. Následkom ožiarenia je tiež zníženie imunity a pravdepodobné zhoršenie epizootickej a epidemickej situácie.

V prípade havárie v AE Bohunice sa predpokladá výpadok vo výrobe a dodávke elektrického prúdu, následné zastavenie nepretržitých a iných výrobných prevádzok, v dôsledku toho pozastavenie výroby, najmä potravinárskych produktov. Bude potrebné realizovať núdzové zásobovanie obyvateľstva postihnutých obcí v miestach ich evakuácie.
Je potrebné uvedomenie si nebezpečnosti charakteru tejto mimoriadnej udalosti, závažnosti a veľkého rozsahu ohrozenia, ktorá spočíva v špecifickom pôsobení rádioizotopov. V závislosti od klimatických podmienok môže prísť k časovej tiesni, pri realizácii opatrení na zabezpečenie ochrany obyvateľstva a na zavedenie núdzových režimov života.

c) nebezpečné vlastnosti a označenie látok a prípravkov, ktoré by mohli spôsobiť mimoriadnu udalosť

Nebezpečná látka: rádioaktívne látky / únik rôznych druhov rádioizotopov /

Popis skorých a neskorých účinkov ionizujúceho žiarenia

a) Skoré účinky ionizujúceho žiarenia

Akútna choroba z ožiarenia (pri vyšších dávkach ožiarenia), v závislosti od stupňa ožiarenia 3 - 6 a viac Sv, t.j. približne 300-600 R, prevládajú v klinickom obraze príznaky poškodenia krvotvorných orgánov, tráviacich orgánov alebo centrálnej nervovej sústavy. Typickými príznakmi sú bolesti hlavy, zvracanie, malátnosť, závraty, strata vedomia, poruchy spánku, pokles krvného tlaku - kolaps, svetloplachosť sucho v ústach, krvácanie z nosa, nechutenstvo, hnačky, poškodenie sliznice čriev, očnej šošovky, poškodenie kože, zníženie plodnosti, u prežívajúcich osôb väčšia pravdepodobnosť výskytu leukémie alebo iných nádorových ochorení.

b) Neskoré účinky ionizujúceho žiarenia

Prejavujú sa hlavne vo forme poškodení plodu, zákalom očnej šošovky, poškodením kože, zhubnými nádormi a genetickými zmenami v potomstve. Charakteristickým znakom sú dlhé obdobie latencie, klamný a neurčitý začiatok, pomalý a progresívny priebeh.

d) informácie o spôsobe varovania obyvateľstva a o záchranných prácach

Na zabezpečenie varovania obyvateľstva a vyrozumenie osôb má objekt vybudovaný autonómny systém varovania obyvateľstva a vyrozumenia osôb.

Za včasné varovanie obyvateľstva a vyrozumenie osôb (VaV), orgánov a organizácií na ohrozenom území po vzniku mimoriadnej udalosti zodpovedajú :

- priestoroch a vo všetkých objektoch a na ohrozenom území prevádzkovateľ,
- na ostatnom území určené orgány štátnej správy, samosprávne orgány a ďalšie právne subjekty, v súlade so zák. NR SR č.42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov

Spôsob vyrozumenia a vyhlasovanie varovných signálov

Postup VaV po vzniku mimoriadnej udalosti realizuje sa vyrozumenie určených osôb v orgánoch a organizáciách činných pri riešení následkov mimoriadnej udalosti podľa schémy vyrozumenia

varovanie obyvateľstva sa uskutočňuje elektromotorovými sirénami autonómneho systému prevádzkovateľa na ohrozenom území z riadiaceho centra,

- varovanie obyvateľstva sa vykonáva varovným signálom <u>"VŠEOBECNÉ OHROZENIE"</u> - dvojminútovým kolísavým tónom sirén,
- vyrozumenie určených osôb v orgánoch a organizáciách činných pri riešení následkov mimoriadnej udalosti sa realizuje
- vyrozumenie určených osôb v pôsobnosti Okresného úradu Topoľčany úradu, a určených osôb v orgánoch s okresnou pôsobnosťou sa vykoná podľa schémy vyrozumenia

Doplňujúce hovorené informácie

- Po skončení varovných signálov pokračuje doplnenie o slovnú informáciu vo varovacích prostriedkoch autonómneho systému, vo vysielaní rozhlasových a televíznych staníc, a v miestnych informačných prostriedkoch obce.

- Koniec ohrozenia, alebo koniec pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti sa vyhlasuje signálom ” KONIEC OHROZENIA”- dvojminútovým stálym tónom sirén bez opakovania ,
- signál ” Koniec ohrozenia” sa následne dopĺňa hovorenou informáciou prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.

e) úlohy a opatrenia po vzniku mimoriadnej udalosti

1. Monitorovanie územia

Aktivovať všetky zložky monitorovacieho systému a zabezpečuje sa nepretržité sledovanie situácie. Cieľom monitorovania územia v počiatočnej fáze je zistiť aktuálny stav radiačnej situácie, poskytnúť urýchlené podklady na vypracovanie prognózy vývoja a na optimálnu realizáciu ochranných opatrení.

Monitorovanie realizuje:

- prevádzkovateľ – na ohrozenom území (nepretržité monitorovanie vybraných zložiek životného prostredia, nepretržite
- parciálnymi monitorovacími systémami vybraných organizácií

Základným kritériom na realizáciu monitorovania je organizovať úlohy a činnosť takým spôsobom, aby neboli prekročené prípustné limity rádioaktívnych látok.

2. Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov

Vykonáva sa súčasne s varovaním obyvateľstva, bez vyčkávania na výsledky monitorovania.

3. Ukrytie obyvateľstva

Cieľom ukrytia je zníženie alebo odvrátenie príjmu rádioaktívnych látok vdychovaním a zníženie alebo odvrátenie vonkajšieho kontaminácie jednotlivca z obyvateľov počas prechodu mraku rádioktívnej látky predovšetkým v utesnených bytových a nebytových priestoroch

Ukrytie a ochrana v budovách, ako ochrana pred prechádzajúcim mrakom rádioaktívnychlátok sa vykonáva ihneď po varovaní obyvateľstva, bez vyčkávania na výsledky monitorovania skutočnej radiačnej situácie a rozhodnutia KŠ okresného úradu.
Ukrytiu obyvateľstva je potrebné dať prednosť pred evakuáciou počas prechodu rádioaktívneho mraku.

4. Individuálnej ochrany obyvateľstva

Individuálna ochrana obyvateľstva patrí medzi ochranné opatrenia, ktoré sú určené na zníženie alebo vylúčenie následkov pôsobenia nebezpečných látok, ktorými sú prírodné látky, ktoré svojimi rádioaktívnymi, fyzikálnymi, toxikologickými alebo biologickými vlastnosťami samostatne alebo v kombinácii môžu spôsobiť ohrozenie života, zdravia alebo majetku.
Vykonáva sa hlavne pri pohybe mimo budovy a úkrytov, kedy je nebezpečenstvo vdychovania rádioaktívnych látok a ich usadzovania na odkrytých častiach tela.
O použití a zásadách individuálnej ochrany je obyvateľstvo informované vopred, v rámci informačnej kampane, je však potrebné informovať aj počas mimoriadnej udalosti, prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov.

Individuálna ochrana obyvateľov, na území vymedzenom 21 km okruhom okolo AE. Bohunice, sa realizuje vo všetkých fázach havárie a zahŕňa

a) **ochranu dýchacích ciest**

➢ prostriedkami individuálnej ochrany civilnej ochrany /PIO/,

- improvizovanými prostriedkami,

b) **ochranu povrchu tela** sa zaisťuje vhodným oblečením a použitím odevných doplnkov na ochranu nechránených častí tela (čapice, rukavice, pláštenky a pod.)

Prostriedky individuálnej ochrany civilnej ochrany /PIO

Rozhodnutie o výdaji PIO obyvateľstvu vydáva príslušný krízový štáb. Pri rozhodovaní o výdaji PIO je nevyhnutné posúdiť prognózu vývoja situácie a aktuálny stav ohrozenia**.** PIO sú skladované aj vydávané:

- u právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov pre ich zamestnancov
- v prípade zdravotníckych, školských, sociálnych a iných zariadení tiež pre osoby u nich umiestnené
- v obciach pre deti neumiestnené v školských zariadeniach, dôchodcov a osoby, ktoré nie sú zabezpečené inak.

Improvizované prostriedky

Improvizované prostriedky sa používajú bez vyzvania ihneď po varovaní obyvateľstva po vzniku mimoriadnej udalosti.

Zhotovujú sa na ochranu dýchacích ciest, očí a nekrytých častí tela z bežne dostupných materiálov, ktoré sú určené len na nevyhnutný čas pri evakuácii alebo na krátkodobý nevyhnutný pohyb vonku.

Improvizované PIO sa zhotovujú z materiálov bežne dostupných v domácnostiach (toaletný papier, šatka, uterák, vreckovka, pláštenka, PE fólia a pod.). Vhodným použitím improvizovaných PIO môže byť podstatne zredukovaná dávka spôsobená inhaláciou a spádom rádioaktívnych látok .

Pri návrate z kontaminovaného prostredia je potrebné odložiť všetok vrchný odev do igelitového vreca a dôkladne zaviazať. Pokiaľ je to možné, je potrebné sa dôkladne osprchovať, otrieť do sucha a obliecť sa do čistého odevu.

5. Čiastočná hygienická očista

Hygienická očista je jedným zo základných protiradiačných opatrení, určených na zníženie alebo na eliminovanie následkov pôsobenia nebezpečných látok. Čiastočná hygienická očista sa vykonáva s cieľom zabezpečiť obmedzenie pôsobenia následkov povrchovej kontaminácie tela na čo najmenšiu možnú mieru.

Zásady čiastočnej hygienickej očisty

- čiastočnú hygienickú očistu je potrebné vykonávať priebežne a opakovane
- vykonávať ihneď po kontaminácii svojpomocou dostupnými prostriedkami
- vykonávať bežným umytím, oprašovaním povrchu tela odevu a pod.
- zvláštnu pozornosť venovať tým častiam tela, ktoré neboli chránené odevom, vrátane vlasov a fúzov
- kontaminovaný materiál (odevy, obuv, ochranné prostriedky), osoby odkladajú pri vstupe do budov, spravidla do nepriedušných obalov (igelitové vrecia, vrecká a pod.), ktoré sa ukladajú vo vhodných priestoroch.

Čiastočnú hygienickú očistu vykonávať:

- pred ukrytím obyvateľov v bytoch alebo na pracoviskách, ak je podozrenie z kontaminácie
- po ukrytí obyvateľov v bytoch alebo na pracoviskách

- v spoločných úkrytoch sa uskutočňuje v sociálnych zariadeniach budov a úkrytov.

6. Čiastočná dekontaminácia terénu, budov a materiálu

- Dekontaminácia terénu, budov a materiálu je jedným z protichemických opatrení, vykonáva sa na postihnutom (kontaminovanom) území. Slúži na odstránenie, prípadne zníženie nebezpečnej látky.

7. Evakuácia obyvateľstva (krátkodobá)

Krátkodobá evakuácia obyvateľstva sa vykonáva z dôvodu nevyhnutného časového obmedzenia pobytu osôb na ohrozenom území s možným návratom osôb do 72 hodín, ako súhrn organizačných a materiálno-technických opatrení, smerujúcich k skorému a organizovanému premiestneniu obyvateľstva z ohrozeného územia, z oblasti ohrozenia.

- Evakuácia sa vyhlasuje až po vyhlásení mimoriadnej situácie a obyvateľstvo sa o vyhlásení evakuácie vyrozumieva prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.
- Okresný úrad riadi a zabezpečuje evakuáciu prostredníctvom evakuačnej komisie obvodu.
- Skoré vykonanie evakuácie je najúčinnejším ochranným opatrením,
- Krátkodobú evakuáciu prednostne vykonávať pred príchodom mraku nebezpečnej látky. V tom prípade nie je potrebné zriaďovať kontrolné stanovištia.
- Ak je evakuácia vykonávaná v dobe príchodu, prechodu alebo smerom do mraku chemickej látky evakuovaní môžu byť zasiahnutí vyššou koncentráciou chemickej látky ako pri ukrytí. Evakuovaných umiestňovať v priestoroch neohrozených a nepostihnutých haváriou .
- V prípade havárie sú fyzické osoby povinné dodržiavať pokyny okresného úradu a obce.
- Pri vykonaní krátkodobej evakuácie a evakuáciu domácich zvierat prípadne vecí neplánovať.
- Okrem odborného zabezpečenia evakuácie ochranu evakuovaných v prípade potreby riešiť aj ukrytím.

f) podrobnosti o tom, kde sa dajú získať ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany obyvateľstva

- príslušný prevádzkovateľ zdroja ohrozenia Slovenské elektrárne a.s.
- Okresný úrad Topoľčany, odbor krízového riadenia , Nám. Ľ Štúra 1738, Topoľčany

g) odkaz na obmedzenia vyplývajúce z ochrany dôverných informácií a utajovaných skutočností

Vyššie uvedené informácie sú v súlade so zákonom NR SR č.42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a nevzťahujú sa na ne žiadne obmedzenia vyplývajúce zo zákona č.215/2004 Z.z o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení neskorších predpisov a zákona č. 428/2002 Z.z. o ochane osobných údajov znení neskorších predpisov.